

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра фізичної географії

ЗАТВЕРДЖЕНО

Проректор з наукової роботи та
інновацій

проф. Бояр А. О.

23.06 2016 р.

ЗАТВЕРДЖЕНО

Проректор з науково-педагогічної і
навчальної роботи та рекрутації,
Відділ

проф. Гаврилюк С. В.

2016 р.

МЕТОДОЛОГІЯ І ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ В ГАЛУЗІ ЗНАНЬ

РОБОЧА ПРОГРАМА

нормативної навчальної дисципліни

Підготовки доктора філософії

Галузі знань 10 Природничі науки

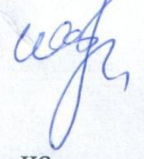
Спеціальності 103 Науки про Землю

Луцьк – 2016

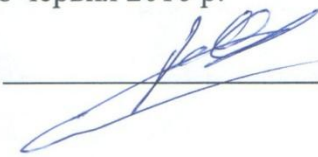
Робоча програма нормативної навчальної дисципліни «Методологія і організація наукових досліджень в галузі» для підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії галузі знань 10 Природничі науки спеціальності 103 Науки про Землю.

” ” _____, 2016 р. – 11 с.

Розробник: д.г.н., проф., зав. кафедри фізичної географії Фесюк В.О.

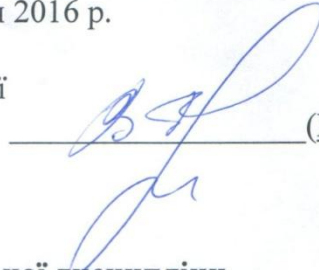
Рецензент: д.е.н., проф., зав. кафедри економічної географії Барський Ю.М.

Робоча програма нормативної навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри фізичної географії протокол № 21 від 8 червня 2016 р.

Завідувач кафедри: _____ (Фесюк В.О.)

Робоча програма нормативної навчальної дисципліни схвалена науково-методичною комісією географічного факультету

протокол № 10 від 8 червня 2016 р.

Голова науково-методичної комісії факультету _____ (Поручинський В. І.)

Робоча програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною радою університету

протокол № 10 від 15 06 2016 р.

Робоча програма навчальної дисципліни схвалена науковою радою університету

протокол № 11 від 16 06 2016 р.

ВСТУП

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Методологія і організація наукових досліджень в галузі знань» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки докторів філософії спеціальності 103 Науки про Землю

Предметом вивчення методологічних принципів науково-дослідної діяльності та їх загальні властивості. Методика підготовки й оформлення наукового дослідження.

Робоча навчальна програма дисципліни “Методологія і організація наукових досліджень в галузі знань” є складовою частиною нормативно-методичного забезпечення навчального процесу для підготовки докторів філософії спеціальності 103 Науки про Землю. Зміст програми передбачає лекції, практичні заняття, самостійну роботу. Форма семестрового контролю – залік, екзамен.

Міждисциплінарні зв'язки:

Дисципліна «Методологія і організація наукових досліджень в галузі знань» є невід'ємною частиною географічної освіти. Даний курс взаємопов'язаний з дисциплінами “Освітній менеджмент», «Теорія і методологія географічної науки», «Екологічна географія», «Географічне моделювання та прогнозування», «Методи географічних досліджень» та іншими.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

- 1.Методологія в науковому дослідженні: загальні засади та принципи.
- 2.Обробка та представлення наукових даних

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 6	10 Природничі науки	Нормативна
Модулів – 2	103 Науки про землю	Рік підготовки -2
Змістових модулів – 2		Семестр -3,4
Загальна кількість годин – 180		Лекції – 40 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи – 4	Доктор філософії	Практичні – 20 год.
		Самостійна робота – 120 год.
		Форма контролю: <u>залік (3 семестр)</u> <u>екзамен (4 семестр)</u>

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета викладання дисципліни – формування у здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії сучасного наукового світогляду, вироблення навиків проведення науково-дослідницької роботи.

Основні завдання вивчення дисципліни - сформувати уявлення про основні концепції методології науки, роль особистості вченого у процесі формування наукової школи, інформаційну базу наукового дослідження і.

В результаті вивчення дисципліни здобувачі вищої освіти ступеня доктора філософії **повинні знати:**

- принципи дослідження в географії;
- визначення об'єкту, предмету, мети, завдань дослідження;
- етапи наукового дослідження;
- типи наукових звітів;
- принципи, етапи підготовки і проведення наукових досліджень.

В результаті вивчення дисципліни здобувачі вищої освіти ступеня доктора філософії **повинні вміти:**

- вибирати та формулювати проблему дослідження;
- шукати необхідну наукову інформацію;
- обирати методологічну основу дослідження
- реферувати літературні джерела;
- брати участь в науковій дискусії;
- формулювати об'єкт і предмет дослідження;
- формулювати і перевіряти наукові гіпотези;
- формувати комплекс методик для дослідження обраного предмету;

- збирати емпіричні дані;
- проводити обробку та інтерпретацію емпіричних даних;
- оформлювати наукові звіти;
- представляти результат дослідження на наукових конференціях і семінарах.

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1

Змістовний модуль 1. Методологія в науковому дослідженні: загальні засади та принципи

Тема 1. Вступ. Місце науки в сучасному світі. Суть і складові наукового дослідження. Науковий метод дослідження.

Тема 2. Методологія в науковому дослідженні: загальні засади та принципи. Закони та закономірності. Принципи і правила. Аксиоми і гіпотези. Загальні підходи до їх формулювання і розробки. Класифікація методів наукового дослідження.

Модуль 2

Змістовний модуль 2. Обробка та представлення наукових даних

Тема 3. Пошук наукової інформації та її представлення. Правове регулювання розвитку науки. Структура державних наукових установ в Україні. Організація наукової діяльності за кордоном.

Тема 4. Статистична обробка емпіричних даних та їхня інтерпретація. Основні методи математичної статистики та теорії ймовірності, їх застосування у наукових дослідженнях.

Тема 5. Написання наукового звіту: тези, стаття, реферат, дисертація, монографія. Основні різновиди наукових творів. Авторські та суміжні права. Захист авторських прав.

4. Структура навчальної дисципліни

Таблиця 2

[illegible]

Тема 3. Пошук наукової інформації та її представлення	32	8	4	-		20	-
Тема 4. Статистична обробка емпіричних даних та їхня інтерпретація	32	8	4	-		20	-
Тема 5. Написання наукового звіту: тези, стаття, реферат, дисертація, монографія.	32	8	4	-		20	-
Разом за змістовим модулем 2	96	24	12	-		60	-
Усього годин	180	40	20	-		120	-

5.Теми практичних занять

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Початковий етап наукового дослідження	4
2	Основна частина наукового дослідження	4
3	Бібліографічний апарат наукових досліджень	3
4	Підготовка наукової статті	3
5	Преставлення результатів виконання НДР на науково-практичних форумах	3
6	Рецензування і опонування наукової роботи	3
	Разом	20

6.Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Система наукових знань	6
2	Теорія, гіпотеза, поняття	6
3	Наукові методи	6
4	Наукова діяльність	6
5	Теоретичні та методологічні принципи науки	6
6	Функції наукової теорії	6
7	Наукова ідея та її розвиток	6
8	Вии та ознаки наукового дослідження	6
9	Місце методології у розвитку науки	6
10	Класифікація методів наукового дослідження	6
11	Філософські методи та її роль у науковому пізнанні	6
12	Методи емпіричного дослідження	6
13	Методи теоретичного дослідження	8
14	Правове регулювання розвитку науки в Україні	8
14	Пріоритетні напрямки прикладних наукових досліджень	8
16	Структура державних наукових установ	8
17	Технологія наукового дослідження	8
18	Етика наукового дослідження	8
	Разом	120

7. Методи та засоби навчання.

У навчальному процесі застосовуються лекції з використанням мультимедіапроектора та інших ТЗН, практичні заняття, самостійна та індивідуальна роботи.

Серед методик та форм навчання даного курсу слід визначити такі *методики викладання*: методика проблемного навчання та евристичне навчання; *форми навчання*: аналітичні і проблемні лекції та дискусії, головна мета яких полягає розвитку у докторантів логічного та самостійного осмислення додаткового матеріалу, який стосується сучасних процесів розвитку світової економіки; *методики навчання*: кейс-метод, презентації, міні-проекти, які готують докторанти самостійно та презентують для присутніх.

Практичні заняття плануються для кожної теми дисципліни і включають такі напрями роботи: підготовку до практичних занять за вказаним планом; виконання контрольних завдань; виконання завдань дослідницького характеру; критичний огляд наукових публікацій за обраною проблематикою; тренінги; рольові та ділові ігри; презентація результатів дослідження на задану тематику, у т. ч. виступ на конференціях.

Мета проведення лекцій полягає в ознайомленні здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії з теоретичними знаннями з бізнес-планування і формування практичних навичок складання бізнес-планів.

Завдання лекційного курсу:

- навчити докторантів правильно аналізувати цілі і завдання наукового дослідження;
- сформувати навички комплексного підходу до організації наукового дослідження;
- ознайомити докторантів з механізмом розробки наукового дослідження;
- сформувати у докторантів творчий підхід до розробки окремих складових наукового дослідження.

9. Форма підсумкового контролю успішності навчання.

Форма контролю – залік, екзамен. В білеті 3 питання, кожне з яких оцінюється у 20 балів.

Питання і завдання для контролю:

1. Поняття про науку та її складові
2. Система наукових знань
3. Теоретичні принципи науки
4. Методологічні принципи науки
5. Види наукового дослідження
6. Ознаки наукового дослідження
7. Фундаментальні наукові дослідження
8. Прикладні наукові дослідження

9. Наукова діяльність
10. Місце методології у розвитку науки
11. Класифікація методів наукового дослідження
12. Філософські методи;
13. Загальнонаукові методи;
14. Часткові методи наук (внутрішньо- та міждисциплінарні).
15. Правове регулювання розвитку науки в Україні
16. Національна класифікація наук
17. Структура державних наукових установ України
18. Організація наукової діяльності за кордоном
19. Формулювання теми наукового дослідження та визначення робочої гіпотези
20. Визначення мети, завдань, об'єкта й предмета дослідження
21. Виконання теоретичних і прикладних наукових досліджень
22. Оформлення звіту про виконану науково-дослідну роботу
23. Що таке наукова проблема
24. Що таке наукова тема
25. Що таке наукове питання
26. Етапи вибору теми
27. Вимоги до обраної теми
28. Що таке робоча гіпотеза
29. Вимоги до робочої гіпотези
30. Мета наукового дослідження
31. Завдання наукового дослідження
32. Об'єкт наукового дослідження
33. Предмет наукового дослідження
34. Методи наукового дослідження
35. Вступна частина наукової роботи
36. Вимоги до вступної частини наукової роботи
37. Суть і зміст основної частини НДР
38. Теоретичні та прикладні наукові дослідження
39. Структура вступної частини звіту по НДР
40. Структура основної частини звіту по НДР
41. Реферат, вимоги до реферату
42. Висновки, вимоги до висновків
43. Додатки, вимоги до додатків
44. Основні результати Вашої роботи
45. Наукова новизна результатів Вашої роботи
46. Практична цінність результатів Вашої роботи
47. Що таке бібліографічний огляд?
48. Способи правильного запису прочитанного
49. Аналітичний огляд літератури з теми дослідження
50. Способи аналітичного огляду літератури з теми дослідження
51. Об'єкти бібліографічного опису

- 52.Правила бібліографічного опису
- 53.Що таке наукова стаття?
- 54.Які її структурні частини?
- 55.Вимоги до наукової статті
- 56.Вимоги до оформлення статей, що подаються у науковий журнал
- 57.Що таке наукова доповідь?
- 58.Вимоги до підготовки наукової доповіді
- 59.Вимоги до змісту мультимедійної презентації
- 60.Вимоги до тексту, дизайну і ефективності використання презентації
- 61.Вимоги до рецензії
- 62.Етичні норми рецензування

9. Методи та засоби діагностики успішності навчання

У процесі вивчення дисципліни використовуються такі методи оцінювання:

- поточне тестування та опитування;
- оцінювання виконання практичних робіт;
- залік;
- екзамен

10. Розподіл балів та критерії оцінювання

Загальна оцінка за курс складається як алгебраїчна сума оцінок за кожен з модулів: поточне тестування (аудиторні заняття); контрольні роботи наприкінці кожного змістового модуля; самостійна робота впродовж семестру.

Оцінювання здійснюється за 100-бальною шкалою ECTS. На поточну оцінку припадає 40 балів, на модульний контроль – 60 балів.

Наприкінці вивчення курсу, формою підсумкового контролю є екзамен, який оцінюється від 0 до 60 балів. Докторант, який впродовж семестру набрав більше 75 балів має право не складати екзамен. При цьому йому зараховуються бали, які набрані впродовж семестру.

Поточний контроль (мах = 40 балів)					Модульний контроль (мах = 60 балів)		Загальна кількість балів
Модуль 1					Модуль 2		
Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2			МКР 1	МКР 2	
T1	T2	T3	T4	T5	30	30	100
8	8	8	8	8			

Шкала оцінювання (національна та ECTS)

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи (проекту), практики	для заліку
90 – 100	A	Відмінно	Зараховано
82 – 89	B	Добре	
75 - 81	C		
67 -74	D	Задовільно	
60 - 66	E		
1 – 59	Fx	Незадовільно	Незараховано (з можливістю повторного складання)

11. Методичне забезпечення

1. Методологія і організація наукових досліджень. Методичні вказівки для виконання практичних робіт / В.О.Фесюк. – Луцьк: ЛНТУ, 2013. – 48 с.
2. Методологія і організація наукових досліджень [Текст]: конспект лекцій. / В.О. Фесюк. Луцьк: ЛНТУ, 2013. – 120 с.

12. Список джерел

1. Пілюшенко В. Л. Наукове дослідження: організація, методологія, інформаційне забезпечення: Навч. посіб. / В.Л. Пілюшенко, І.В. Шкрабак, Е.І. Словенко. — К.: Лібра, 2004.
2. Баскаков А. Я. Методология научного исследования: Учеб. пособие. / А.Я. Баскаков, Н.В. Туленков. — К.: МАУП, 2002. — 216 с
3. Білуха М. Т. Методологія наукових досліджень: Підручник. — К.: АБУ, 2002. — 480 с.
4. Єріна А. М. Методологія наукових досліджень: Навч. посіб. / А.М. Єріна, В.Б. Захожай, Д.Л. Єрін. — К.: Центр навч. літ., 2004. — 212 с.
5. Основи методології та організації наукових досліджень: Навч. посіб. для студентів, курсантів, аспірантів і ад'юнтів / за ред. А. Є. Конверського. — К.: Центр учбової літератури, 2010. — 352 с.
6. Білуха М. Т. Основи наукових досліджень [Текст]: Підручник для студентів економічних спеціальностей вищих навчальних закладів / М.Т. Білуха. — К.: Вища шк., 1997. — 271 с.
7. Кустовська О. В. Методологія системного підходу та наукових досліджень: Курс лекцій. – Тернопіль: Економічна думка, 2005. – 124 с.
8. Крушельницька О.В. Методологія та організація наукових досліджень. Навчальний посібник. – К.: Кондор, 2006. – 206 с.
9. П'ятницька-Позднякова І. С. Основи наукових досліджень у вищій школі [Текст]: Навч. посібник / І. П'ятницька-Позднякова. — К.: [б.в.], 2003. —

116 с.

10. Сидоренко В.К. Основи наукових досліджень [Текст] / В.К. Сидоренко. — К.: 2000. — РНКЦ «ДІНІТ», 2000. — 259 с.
11. Фесюк В.О. Методологія і організація наукових досліджень: навчальний посібник / Василь Фесюк, Ірина Мороз. — Луцьк : Вежа-друк, 2015. — 100 с.
12. Атлас Украинской ССР и Молдавской ССР. — М.:ГУГК, 1962. — 90 с.
13. Географический атлас для учителей средней школы. — М.: ГУГК, 1981. — 238 с.
14. Україна. Навчальний атлас. — К.: ГУГКК при КМ України, 1998. — 96 с.
15. Атлас Волинської області. — М.: ГУГК, 1991. — 68 с.
16. Атлас. Геологія і корисні копалини України. — К., 2001.— 165 с.

